

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการว่าในช่วงต้นของชีวิตคือ ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งอายุประมาณ 6 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และบุคลิกภาพ¹ บลูม (Benjamin S. Bloom) กล่าวว่า "สติปัญญาของเด็กแรกเกิดจนถึง 4 ขวบ จะพัฒนาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 50 และที่จาก 4-8 ขวบ จะพัฒนาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 30 และที่เหลือคือร้อยละ 20 จะอยู่ในช่วง 8-17 ปี จะเห็นว่าสติปัญญาของมนุษย์มากกว่า 3 ใน 4 ส่วน จะได้รับการพัฒนา เมื่ออยู่ในวัยเด็ก และในระยะเริ่มแรก ซึ่งถ้าหากว่าไม่ได้รับการพัฒนาในด้านสติปัญญาอย่างถูกต้องแล้ว ความสามารถในการเรียนรู้ก็จะถูกยับยั้ง"² ซึ่งตรงกับแนวคิดของฟรอส (Joe L. Frost) ที่ว่าช่วงเด็กอายุ 4-5 ปีแรก เป็นช่วงเวลาที่มีความเจริญงอกงามทางร่างกายและจิตใจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุด นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกที่ไวต่ออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก³

ด้วยเหตุนี้ประสบการณ์ในเด็กวัยนี้จึงมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความพร้อมสำหรับการพัฒนาในขั้นต่อไป นักจิตวิทยาทั่วไปต่างก็ยอมรับว่าการศึกษาระดับนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง

¹ สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, ครอบครัวสัมพันธ์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิบูลย์กิจ, 2518), หน้า 15.

² Benjamin S. Bloom, อ้างถึงใน ประณีต อัมพาสินธุ์ "วิวัฒนาการของการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนในประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 12

³ Joe L. Frost, Early Childhood Education rediscovered. (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1977), p. 5.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้ให้ความสำคัญของการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยว่า "การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการพัฒนาการและกระบวนการเรียนต่อเนื่อง เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาตลอดชีวิตของเด็ก เป็นความสำคัญในระยะต้นของชีวิต..."¹

ริชาร์ด สปินทอลล์ (Richard C. Spinthall) กล่าวว่า "ในช่วง 5 ปี แรกของมนุษย์เป็นช่วงวิกฤตของชีวิต เป็นระยะที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานของบุคลิกภาพ"² ซึ่งการพัฒนาบุคลิกภาพนั้นเด็กจะต้องมีการ เรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ได้รับ โดยการตอบสนองนี้มีผลมาจากภาวะทางร่างกาย สติปัญญา และประสบการณ์ที่ได้รับจากสภาพแวดล้อม

จะเห็นว่าสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างหนึ่ง เด็กจะมีการ เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นบุคคลและกิจกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ เด็กเริ่มเรียนรู้สิ่งแรกสุดจากสังคมแวดล้อมที่บ้าน เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวในสภาพสังคมใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมที่เขาเคยพบเห็น³

ยี (Yee) กล่าวว่า

"โรงเรียน เป็นองค์กรทางสังคมอย่างหนึ่ง เมื่อเป็นองค์กรทางสังคมก็เป็นระบบการปฏิสัมพันธ์ของคนในองค์กรนั้น นั่นคือ โรงเรียนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับตัวแทน (Agencies) อื่น ๆ โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้นมีอิทธิพลมาก ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางบวกก็จะ

¹ชัยยงค์ พรหมวงศ์, นวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล (พระนคร: ไทยวัฒนาพานิชย์, 2521), หน้า 8.

²Richard C. Spinthall, Education Psychology A Development Approach (Minnesota: Addison-Wesley Publishing Company, 1974) p. 66.

³สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน (กรุงเทพมหานคร: เอร่าวิวัฒนาการพิมพ์, 2522), หน้า 61.

ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัว แต่ถ้ามมีปฏิสัมพันธ์ในทางลบก็จะทำให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจ"¹

การปฏิสัมพันธ์จากทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ หมายความว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกิดความรู้สึก และกิจกรรมที่บุคคลเคยมีปฏิริยาต่อกัน และทำให้การสะท้อนกระทบต่อพฤติกรรมตลอดจนบุคลิกภาพ² ในโรงเรียนครูกับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอยู่เกือบตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่มีการเรียนการสอน

ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งอยู่ในรูปของการกระทำและคุณลักษณะของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ย่อมมีอิทธิพลต่อยฝ่ายตรงข้าม นั่นก็หมายถึงว่าพฤติกรรมของแต่ละฝ่ายต่างมีผลกระทบต่อกัน ส่งอิทธิพลซึ่งกันและกัน

จากการวิจัยของแกริสัน (Garrison) ที่ศึกษาพฤติกรรมระหว่างครูกับนักเรียน 2 กลุ่ม ครูได้รับการฝึกในการวางแผนการสอน เพื่อจะให้นักเรียนตอบสนองมากขึ้น หลังจากฝึกแล้วครูแต่ละกลุ่มก็จะสอนวิชาสังคมศึกษาและวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของนักเรียนสัมพันธ์กับพฤติกรรมของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ³ และในเหตุผลเดียวกัน แอนเดอร์สัน (Anderson) ก็ได้ศึกษาพฤติกรรมระหว่างครู

¹ Yee อ้างถึงใน ประคอง ประสิทธิ์พร, ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัวของนักเรียน ปรินธิยานันท์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2519, หน้า 14.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, เล่มเดียวกัน, หน้า 15.

³ Ronal Joseph Garrison, "Comparison of Verbal Behavior of Teacher and Pupil in Lesson Designed to Achieve Creative Response," Dissertation Abstracts 28 (July 1976), 818 A.

กับนักเรียน พบว่า พฤติกรรมของครูมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน¹

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของครูมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของนักเรียน ครูจึงมีความสำคัญในการปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ให้นักเรียน โดยเฉพาะเด็กในระดับปฐมวัย ดังที่เบญจา แสงมะลิ ได้กล่าวไว้ว่า

"การปลูกฝังและอบรมเด็กวัยนี้ นั้น ต้องประกอบด้วยขั้นตอนหลักการและวิธีปฏิบัติอย่างละเอียดรอบคอบ ผู้ที่ทำหน้าที่ปลูกฝังสิ่งสอนจะต้องเป็นผู้รอบรู้ เข้าใจความหมายอย่างแท้จริง จักวิธีการอย่างถูกต้อง และมีวิธีการ โดยเฉพาะจึงจะสามารถนำไปสู่เป้าหมายได้"

เพราะฉะนั้นพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จึงทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการขึ้น และพัฒนาการที่น่าสนใจที่สุดคือ พัฒนาการทางสังคม ทั้งนี้เพราะนักจิตวิทยาทั่วไป มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์มาจากสังคมทั้งสิ้น เมื่อมนุษย์อาศัยอยู่ในสังคม ก็มักจะมีค่านิยมของสังคมนั้น และสังคมนั้นย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละบุคคล สังคมแต่ละสังคม ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลนั้นเป็นสิ่งเร้าที่สำคัญในการตั้งเจตนาารมณ์เกี่ยวกับสังคมของมนุษย์ เมื่อสังคมหนึ่ง ๆ กำหนดความต้องการอย่างไร สมาชิกของสังคมนั้นก็สามารถที่จะเลือกทางปฏิบัติ และปรับตัวให้เข้ากับสังคมนั้น ๆ และใช้ความคาดหวังของสังคมนั้น ๆ เป็นหลักเกณฑ์ในการปรับตัว² โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมภายนอกแห่งแรกที่เด็กวัยนี้จะต้องพบ เด็กจึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้การปรับตัวในสภาพสังคมใหม่นี้ ครูและกลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็ก

เฮิร์ลอค (Hurlock) กล่าวถึง พัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยนี้ไว้ว่า

"เด็กอายุ 2-6 ปี เรียนรู้วิธีที่จะติดต่อกับทางสังคมและสมาคมกับบุคคลภายนอก เด็กเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น และให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเล่น

¹ Roger Anderson, "A Qualitative Method of Assess Content Structure in Verbal Interaction," Journal of Research in Science Teaching (June 1970): 305-321.

²พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, จิตวิทยาพัฒนาการ (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 132.

เป็นกลุ่ม จากการศึกษาการเล่นเป็นกลุ่มของเด็กพบว่าทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏในช่วงวัยนี้คือ การต่อต้าน การก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การแข่งขันชิงดี การร่วมมือ การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การมีใจกว้างขวาง การเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะมีความสำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก"¹

อีริกสัน (Erikson) มีความเชื่อว่า

"พัฒนาการในชั้นแรก ๆ จะมีผลต่อการปรับตัวของเด็กในอนาคต และเห็นว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก เพราะเป็นระยะที่เด็กกำลังเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่ซึ่งแปลกใหม่ตื่นเต้น ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่เด็กประสบทำให้เด็กมีความพอใจ และมีความสุข เด็กก็จะมองโลกในแง่ดี และพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเอง เกิดความไว้วางใจผู้อื่น"²

จากการทดลองของ ฮาโลว์ (Harlow) พบว่าการมีปะทะสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเพื่อนในวัยเด็กตอนต้น มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมเมื่อเด็กโตขึ้น³

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าโรงเรียนซึ่งรวมถึงครูและกลุ่มเพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กเป็นอย่างมาก การศึกษาพัฒนาการทางสังคมของเด็กระดับปฐมวัยนี้ จะทำให้เราได้ทราบถึงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กทั้งทางบวกและทางลบ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้เกิดพัฒนาการแก่เด็กตามความต้องการของสังคมต่อไปในอนาคต

¹Elizabeth B. Hurlock, Child Development (New York: Mc Graw-Hill Book Co, 1964), p. 233-237.

²E.H.Erickson, Childhood and Society (New York: Norton Co, 1950), p. 220-222.

³Berelson and Stienner Eited in Marine E. Bricheureidje & E. Lec. Vincent, Child Development Physical and Psychological Growth Through Adolescence, 5th ed: (Philadelphia: Souders Co., 1966), p. 135.

ในการศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้น มีนักการศึกษาชาวต่างประเทศท่านหนึ่งได้สร้างแบบสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูอย่างมีระบบขึ้นมา คือ เนค.เอ แฟลนเดอร์ส (Ned A. Flanders) ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของการสังเกต และวิเคราะห์

พฤติกรรมทางวาจาของครูว่า

"เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพัฒนาการสอนของครู ช่วยให้ครูเอาใจใส่และความคุมพฤติกรรมการสอนของตนให้เป็นไปในแนวทางที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ หรือช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่กำหนดไว้ การตรวจสอบพฤติกรรมของครูจะส่งผลต่อความเจริญของงานของนักเรียน"¹ สำหรับแบบวิเคราะห์พฤติกรรมของแฟลนเดอร์สนี้ เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นคำพูด (Verbal) ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกัน โดยจำแนกพฤติกรรมการเรียนออกเป็น 10 ประเภท โดยมีหลักการ อิทธิพลของครูที่ใช้ในการสอนนั้น สามารถนำมาวิเคราะห์ โดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่เป็นคำพูดทั้งของครูและของเด็ก² ซีรชีย ปูรณโชติ ได้นำเอาวิธีการสังเกตในแบบของแฟลนเดอร์สไปใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของครูกับนักเรียนประถมศึกษา ในวิชาวิทยาศาสตร์ ได้ให้ความเห็นว่า "เป็นวิธีที่มีความเป็นปรนัยสูง และเป็นวิธีการที่คิดว่าเป็นการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูอย่างมีระบบ"³

จากแนวเหตุผลและทฤษฎีต่าง ๆ จึงพอสรุปได้ว่าพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่พัฒนาและส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมของนักเรียน แต่ความสัมพันธ์อันนี้ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ในเชิงข้อมูลผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการทางสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน และพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อที่จะนำข้อมูลมาสนับสนุนความคิดดังกล่าวข้างต้น ถ้าข้อมูลที่ได้ชี้บ่งความสัมพันธ์อย่างใดแล้วก็ตาม จะเป็นประโยชน์ในการวางรูปแบบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

¹Ned A. Flanders, Analysis Teaching Behavior (Massachusetts Addison-Wesley Publishing Company, 1970), p. 448.

²Ibid, p. 448.

³ซีรชีย ปูรณโชติ, "การสังเกตพฤติกรรมอย่างมีระบบ," วารสารครุศาสตร์ (สิงหาคม-พฤศจิกายน 2515): 4.

อีกประการหนึ่งก็คือ ในปัจจุบันการให้การศึกษาแก่เด็กในระดับปฐมวัย หรือ เด็กก่อนวัยเรียนได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง สำหรับประเทศไทยมีหน่วยงานหลาย แห่งที่ได้จัดบริการช่วยเหลือให้การศึกษาในระดับปฐมวัยแก่เด็ก โดยมีวัตถุประสงค์และรูปแบบในการจัดที่แตกต่างกัน มีจำนวนศูนย์และโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับนี้ทั่วประเทศ ทั้งหมด 4487 แห่ง¹ หน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยอาจแบ่งได้ 3 ประเภท ตาม วัตถุประสงค์ และรูปแบบของการจัดที่คล้ายคลึงกันดังนี้

1. หน่วยงานที่จัดการศึกษาและพัฒนาเด็กในชั้นอนุบาล มุ่งพัฒนาทางด้าน วิชาการ เตรียมให้เด็กมีความพร้อมโดยจัดในรูปแบบโรงเรียนอนุบาล 2 ปี ซึ่งได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ในส่วนของศูนย์ศึกษาศึกษา) ทบวงมหาวิทยาลัย กรมการฝึกหัดครู และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. หน่วยงานที่จัดในรูปแบบชั้นเด็กเล็ก หรือชั้นเด็กก่อนเกณฑ์เรียน 1 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ในส่วนของกองคํการบริหารส่วนจังหวัด เคิม) และเทศบาล

3. หน่วยงานที่มุ่งพัฒนาเด็กเล็กในคํการส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูให้เด็ก มีความเจริญเติบโตทั้งในคําร่างกายและจิตใจ และเพื่อแบ่งเบาภาระของมารดา หน่วยงานดังกล่าวได้แก่ โครงการพัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชน สถานรับเลี้ยง เด็กกลางวัน และสถานสงเคราะห์เด็กของเอกชน ภายใต้การควบคุมของกรมประชา สงเคราะห์ กรมอนามัย และกรมการศาสนา

ตามรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกล่าวว่า หน่วยงานทั้งของรัฐบาลและเอกชน ซึ่งจุดตั้งศูนย์หรือโรงเรียนให้การศึกษาแก่เด็กระดับ ปฐมวัยในประเทศนั้น มีศูนย์หรือโรงเรียนจำนวนน้อย ที่ให้ความร่วมมือประสานงาน ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสับสน และวุ่นวายในการกำหนดมาตรฐานของการพัฒนาเด็ก

¹ สํานักนายกรัฐมนตรี สํานักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รายงาน ผลการวิจัย การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: สํานักงาน คณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2522), หน้า 15.

ซากรูปแบบที่ชัดเจน เกิดความซ้ำซ้อนในวัตถุประสงค์และการทำงาน ทำให้ไม่บังเกิดผลเท่าที่ควร อีกทั้งรัฐไม่มีนโยบายที่ชัดเจนทางด้านการศึกษาศาสนาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา จึงได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง "โครงการประสิทธิผลของการจัดบริการสำหรับเด็กปฐมวัย" โดยให้นิสิตระดับมหาบัณฑิต จำนวน 8 คน ของภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีส่วนในการศึกษาพัฒนาการเชิงสังคม (Social Development) ของเด็ก และการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ (Interaction Analysis) ระหว่างครูและนักเรียนในห้องเรียน

ผู้วิจัยเป็นนิสิตผู้หนึ่งในจำนวนนิสิต 8 คน ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาวิจัยในเรื่องของศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมศาสนา เพื่อตรวจสอบว่าหน่วยงานเหล่านี้จัดการศึกษาได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด และมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่อำนาจพิจารณาหาทางปรับปรุงการจัดการศึกษาของหน่วยงานเหล่านี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในศูนย์เด็กปฐมวัยสังกัดกรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนา ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนระหว่างศูนย์เด็กปฐมวัย สังกัดกรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนาในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้
3. เพื่อสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคม ของนักเรียนในศูนย์เด็กปฐมวัย สังกัดกรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนาในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระหว่างศูนย์เด็กปฐมวัย

¹สำนักนายกรัฐมนตรี, อ้างแล้ว, หน้า 2.

สังกัดกรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนาในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ กับพฤติกรรมทางสังคม ของนักเรียนในศูนย์เด็กปฐมวัย สังกัดกรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนาใน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

สมมติฐานของการวิจัย

1. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนของศูนย์เด็กปฐมวัย สังกัด กรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนา แตกต่างกัน
2. พฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนในศูนย์เด็กปฐมวัยสังกัดกรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนา แตกต่างกัน
3. มีความสัมพันธ์กันระหว่างพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน กับ พฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ถือว่า หน่วยงานที่จัดการศึกษา ระดับปฐมวัยเป็นตัวแปรต้น (Independent Variable) และมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และ พฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable)
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ
 - 2.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู และผู้ดูแลเด็กที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็ก กรม พัฒนาชุมชน ศูนย์โภชนาการเด็ก กรมอนามัย และโรงเรียนจัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ กรม การ ศาสนา ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ปีการศึกษา 2524
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนและเด็กเล็ก ที่มีอายุระหว่าง 4-6 ปี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็ก กรมพัฒนาชุมชน ศูนย์โภชนาการเด็ก กรมอนามัย และ โรงเรียนจัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์กรม การ ศาสนาในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาค กลาง และภาคใต้ ในปีการศึกษา 2524
3. การสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทาง สังคมของนักเรียน จะสังเกตเฉพาะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียนเท่านั้น

4. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึง

4.1 อายุ วุฒิ เพศ และประสบการณ์ในการสอนของครู

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4.3 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนหรือศูนย์

4.4 อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา หรือผู้ปกครองของ

นักเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ระหว่างครูกับนักเรียนถือว่าเป็นตัวอย่าง ข้อมูลที่เพียงพอ

2. พฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนถือว่าเป็นตัวอย่าง ข้อมูลที่เพียงพอ

คำจำกัดความ

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การพูดหรือการแสดงท่าทางโต้ตอบซึ่งกันและกัน

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน หมายถึง การพูดหรือการแสดงท่าทางโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน

พฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน หมายถึง การพูดหรือการแสดงท่าทางโต้ตอบระหว่างนักเรียนกับนักเรียนในขณะที่กำลังทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งภายในห้องเรียน

การศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การศึกษาระดับก่อนชั้นประถมศึกษา

ศูนย์ ศูนย์เด็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กภายใต้ความดูแลของกรมพัฒนาชุมชน ศูนย์โภชนาการภายใต้ความดูแลของกรมอนามัย และโรงเรียนจัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้ความดูแลของกรมการศาสนา

ครู หมายถึง ผู้สอนและผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กปฐมวัย สังกัดกรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ปีการศึกษา 2524

นักเรียน หมายถึง เด็กชาย และเด็กหญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในศูนย์เด็กปฐมวัย สังกัดกรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนาในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ปีการศึกษา 2524

รหัส หมายถึง ตัวเลขที่ใช้บันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับเด็ก มีทั้งสิ้น 42 รหัส

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการหารูปแบบของการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม ซึ่งจะเอื้อต่อการพัฒนาการทางสังคมได้ดีที่สุด
2. เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนา
3. ได้ทราบถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนในศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และกรมการศาสนา
4. ได้เครื่องมือสำหรับสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย